

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjenišvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Františkanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pos. UJU plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebej. Pošt. teh. rač. 11.197. Telefon 3112.

Več jasnosti!

Pod tem naslovom piše v drugi številki »Učiteljske Iskre« tov. Danilo Milanović članek, ki je naslovljen na tovariše iz Slovenije. V njem objavlja nekaj pregled delovanja slovenskega učiteljskega. V prvem delu svojega članka se precej laskavo izraža o naši deklaraciji, o samoizobraževalni akciji in se končno dotakne tudi resolucije, ki je bila sprejeta na letošnji celjski skupščini, in ki je naredila na srbske tovariše precej globok vtis. V interesu lastne organizacije in v interesu ocenjevanja prave vrednosti vsega tega postopanja pa stavlja tov. Milanović sledeči dve vprašanji:

a) Ali je vse to postopanje in vsa ta mišljenja tovarišev iz Slovenije v logični kontinuiteti in ali tvorijo nek gotov sistem v mislih in delu?

b) Ali je ono dobro in koristno za glavno nalogo učiteljske organizacije in za bližnje in daljne smotre, ki jih ista želi doseči.

Naj odgovorimo tovarišu Milanoviću predvsem na stavljeni vprašanji in nato na njegova nadaljna izvajanja.

Trdno smo uverjeni, da je v vsem našem delovanju popolna logična kontinuiteta in nihče, ki je s pазljivostjo zasledoval razvoj dogodkov pri ljubljanskem poverjeništvu, od deklaracijske borbe pa do današnje dne, ne more pri objektivnem presojanju odrekati vsem dogodkom logično kontinuiteto. — Učiteljsvo Slovenije je uvidelo, kako kvarno vpliva strankarstvo na razvoj organizacije in kako isto absorbira vse moči organiziranega članstva, ki je postalo radi tega nezmožno za vsako drugo delo, in tudi za samoizobražbo, zato je z deklaracijo izvedlo izpremembo v vodstvu in s tem odpravilo strankarstvo iz organizacije ter osnovalo temelj za enotno stanovsko organizacijo učiteljsva v Sloveniji. S samoizobraževalno akcijo pa je usmerilo svoje moči v drugo smer, ki je za organizacijo in tudi za učiteljsvo samo mnogo važnejša in koristnejša nego strankarstvo.

In resolucija? Ali res ne spada v to logično zvezdo dogodkov? — V njej je vendar popolnoma jasno napisano, da je bila sestavljena in sprejeta le radi tega, ker je izvršni odbor vztrajal na svojih pogledih, ki jih slovensko učiteljsvo odklanja. Stremljenje gre za tem, da se v novih pravilih osigura učiteljsvu Slovenije učinkovit vpliv na vodstvo naše državne organizacije in, da mu ohrani vso potrebno neodvisnost za lastno uspešno delo in krepek razvoj. Osnutek novih pravil ne daje zadostne garancije, da se bo moglo započeto delo vršiti še nadalje v tej smeri kot dosedaj; zato je popolnoma logično, da je vsem prejšnjim dogodkom sledila resolucija.

V deklaraciji leta 1926. je res izjavilo slovensko učiteljsvo, da zahteva življenjski interesu in šole eno samo edinstveno stanovsko organizacijo za celo državo in za vse učiteljsvo v državi. Učiteljsvo Slovenije se dobro zaveda kako velikega pomena so te besede, a na žalost moramo konstatirati, da jih na jugu niso razumeli. Svoje nerazumevanje pa kaže izvršni odbor ravno s tem, da ne upošteva naših stremljenj in nam hoče nekako vsiliti edino le svoje mišljenje in ustvariti s tem dvojno članstvo, eno, ki ukazuje, drugo pa, ki posluša. Ker pa vidimo pravilen razvoj organizacije le v tem, da je vse članstvo enakopravno in ker hočemo upravljati predvsem svoje kulturne in gospodarske ustanove v lastnem delokrogu, za kar nam osnutek novih pravil ne daje zadostne garancije, zato smo sprejeli omenjeno resolucijo. Slovensko učiteljsvo ni naredilo s tem obrata za 180°, kot to trdi tov. Milano-

vič, temveč se je držalo tudi v tem deklaraciji, ki pravi, da ima učitelj »gotove« skupne interese in nikakor ne »gotovo vse«, kot je pogrešeno to razumel pisec članka v »Iskre«. V slovensčini pomeni »gotovi« skupni interesi, le nekatere skupne interese in ti ostanejo skupni tudi v federativno urejenem združenju, ki bo tudi nadalje enotna organizacija v državi, zato je tudi resolucija v popolnoma logični kontinuiteti s prejšnjimi dogodki. Vse skupaj pa tvori gotov sistem misli in dejanj.

Z razjasnjenjem prvega vprašanja je odgovor na drugo vprašanje lahek. Ker bodo imele v bodočnosti veljavo le sindikalne organizacije — torej take, ki so osnovane na strogo stanovskem stališču in ker smo mi postavili našo organizacijo, ki je bila prej v Sloveniji pod strankarskim vplivom, na to stališče — nadalje, ker so pokazale sindikalne organizacije v drugih, mnogo naprednejših državah od naše, že lepe uspehe, zato bo tudi v naši organizaciji ta smer dobra in koristna za bodočnost. — Samoizobražba je vsemu učiteljsvu radi nezadostne predizobrazbe potrebna in ker je potrebna je tudi koristna, ne le za sedanjost, marveč tudi za bodočnost. Le ono učiteljsvo, ki bo imelo zadostno izobrazbo, bo moglo izvršiti v organizaciji glavno nalogo. Ker pa je glavna naloga in tudi bližnji in daljni smoter učiteljske organizacije predvsem ustvariti učiteljsvo v sedanjosti in tudi za bodočnost moralno in gmotno trden in stanu odgovarjajoč položaj, osvoboditi učiteljski stan strankarskega vpliva in povzdigniti naše šolstvo na veliko višjo stopnjo nego je sedaj, pri čemer učiteljska stalnost ne igra ravno najmanjše vloge in obenem osigurati šoli za bodočnost res močeren šolski zakon, zato je potrebna organizacija popolna enakopravnost članstva vseh poverjeništev. Radi tega bi bilo treba upoštevati predloge ljubljanskega poverjenišva za spremembo pravil. Ker pa je v deklaraciji navedeno, da imamo le gotove skupne interese — duhovne, socialne in pravne, zato bi bila potrebna tudi federativna oblika našega združenja; torej je resolucija dobra in koristna tudi za glavno nalogo učiteljske organizacije in za vse njene bližnje in daljne smotre. Vse to je dosegla tudi složna, federativno urejena organizacija in to morda celo lažje nego nesložna organizacija v sedanjosti ali še bolj centralistični obliki.

V svojem članku povdarja tudi tov. Milanović kot zelo važno konstatacijo, da učiteljsvo iz Slovenije od rojstva združenja pa do Maribora ni pripadalo učiteljski opoziciji. — K tej vrlo važni konstataciji je potrebno dodati še eno zelo važno konstatacijo in sicer to, da se je smer učiteljske organizacije v Sloveniji spremenila šele s sprejetjem deklaracije. Šele tedaj je bila ustvarjena podlaga za resnično nadstrankarsko delo, za delo v korist šole, naroda in vsega učiteljskega stanu. Zato odgovarjamo edino le glede dogodkov v tej dobi. To bi moral tudi tov. Milanović vedeti, saj iz njegovega članka izgleda, da pozna dobro razmerje med slovenskim učiteljsvom in ve, da je bila smer UJU v Sloveniji povsem drugačna pred sprejetjem deklaracije, nego po sprejetju iste. Sedanje vodstvo ne more radi tega nikakor odgovarjati za postopek slovenske delegacije na prvem kongresu UJU, niti za postopanje slovenske delegacije v Subotici. Zato na to niti ne odgovarjamo. Pač pa nekoliko besedi o Skoplju.

Povdariti je treba predvsem, da je slovensko učiteljsvo navajeno na resnično parlamentarno razpravljanje na skupščinah in tudi na resnično parlamentarno glasovanje. — Kdor se je udeležil le enkrat naših pokrajinskih skupščin, se je moral sam prepričati, da je vladala na njih vzorna disciplina in strogo parlamentaren ton. Če bi nastala še

tako huda nasprotstva med slovenskim učiteljsvom, do takega »larmanja«, kot ga je vprizorila opozicija v Skoplju, ne bi nikoli prišlo. Ako misli tov. Milanović, ki piše v imenu opozicije, da bodo srbski tovariši pridobili slovensko učiteljsvo s takimi nastopi, se zelo moti. Da je na skupščini v Skoplju »prevladala na nedopusten način volja manjšine nad večino«, kot pravi pisec v svojem članku, temu je kriva opozicija sama, ker s takim nastopom si ne bode nikoli pridobila sodelovanja ljudi, ki so navajeni na parlamentarno postopanje z ene in druge strani, daš bi se morda isti strinjali z njihovimi nazori. Disciplinirajte najprej sami sebe, potem nastopajte proti drugim. Uspehi so odvisni vedno le od nastopa. Še tako velika armada lahko propade v boju napram manjšemu sovražniku, ako nima strateško dobrega vodstva. — Ko bode uveli v svoje

vrste disciplino in bo na skupščinah vladal pravi parlamentarizem, tedaj se bomo pogovorili o skupnih težnjah in o skupnih nastopih. Vedite pa, da se slovensko učiteljsvo ne bori nikoli proti osebam, marveč proti metodam. Tudi to je treba z naše strani še posebej poudariti, da se je slovensko učiteljsvo enkrat za vselej otreslo strankarstva in ga ne bodo zavedli še tako lepi programi, za katerimi bi bilo skrito zopet novo strankarstvo ene ali druge barve. Če smo se otresli enega jarma, se ne damo vpreči zopet v drug jarem! To pa v glavnem radi tega, ker pri nas odgovarjajo dejanja besedam in je ves razvoj dogodkov v popolni logični kontinuiteti. Slovensko učiteljsvo je in bo nastopalo vedno odkrito in zato pove vsakomur jasno besedo, toliko lažje če jo kdo sam želi. Smo mnenja, da je v naših idejah in delu zadosti jasnosti. M.

O ideologiji in obliki učiteljske organizacije.*

Po Durkheimovem prepričanju je v družstvenem življenju vse pogojno. Nič ni slučajno, brez vzroka in kapriciozno. Vsak stan, vsaka kasta ima svoje določene ideje, določene običaje in določene poglede na svet in na stvari. Ali to razlikovanje ima svoje meje in ko prekačimo te meje, pridemo v sfero skupnih idej. Tako vidimo v srednjem veku: plemiči, buržoa, seljaki in sužnji — vsi so sprejemali krščansko vzgojo, čeprav so si njihovi stanovski ideali bili v diametralnem nasprotju.

Diferencirani in skupni ideali niso vedno isti; različne dobe imajo svoje različne ideale in različne sisteme. »Ako bi rimska vzgoja bila tako prežeta duhom individualnosti kakor je naša, bi se rimska država ne bila mogla obdržati.«

Ako je torej neka ideja ali neka akcija bila aktualna v določenem času, to potem ne pomeni, da mora tudi danes biti aktualna. In kar je danes aktualno, ni, da mora biti tudi jutri. In kakor ima vse svoje stopnjevanje, tako morajo imeti to tudi ideje. Kajti v nasprotnem slučaju riskiramo, da pridemo do absurda in enkrat vznemirjena, se ideja težko normalizira.

Daljši in krajši obstanek neke ideje zavisi od širine in globine njenega značaja. Tako n. pr. bo ideja o ravnopravnosti državljanov večno obstala, a neka druga ideja, n. pr. o kakem vzgojnem sistemu ali cilju, ta bo trajala le določen čas, in na njeno mesto pride druga.

Kakor smo omenili na enem mestu, je »Narodna Prosveta« kot organ UJU dolžna da sprejema vse sugestije, ki prihajajo od posameznih članov učiteljskega združenja — tem bolj, ako pridejo od večjih učiteljskih skupin, včlanjenih v našem združenju — da, celo od onih, ki niso včlanjeni v našem

* Sourednik »Narodne Prosvete« tovariš Dušan M. Prica nam pošilja priloženi članek, ki nastopa proti celjski resoluciji iz l. 1928. glede ureditve naše organizacije s prošnjo, da ga priobčimo »da koristi našoj opojši stvari«. Članek moramo smatrati kot oficijozno stališče Izvršnega odbora UJU in onega dela srbskega učiteljsva, ki ne soglašajo s celjsko resolucijo. Prav je, da smo si iskreni, odkriti in jasni in iz tega razloga priobčujemo tudi oficijozno stališče gotovo omenjenega dela srbskega učiteljsva slovenskem učiteljsvu v informacijo. Želimo pa, da tudi »Narodna Prosveta« prinese tolmačenje celjske resolucije srbijskemu učiteljsvu v informacijo in priobči tozadevni članek tov. M. Rudeža, ki ga ima uredništvo »Narodne Prosvete« že dalj časa v rokah. Ne dušimo besede in ne želimo, da se nam duši beseda! Uredništvo.

združenju ali ki imajo svoja posebna združenja. Od poslednjih pa le v slučaju, ako so njihove sugestije načelne in ako točno izražajo tendenco dobrobiti učiteljsva.

V vsakem slučaju morajo te sugestije biti točne in precizne. Z drugimi besedami: vsakdo kdor sugerira, si mora biti na jasnem o tem, kaj hoče, in da to, kar hoče izrazi, jasno in točno. Ako tega ne stori, potem je nemogoče vsaka diskusija; potem je nemogoče dobiti najboljšo solucijo v tem vprašanju, v tem problemu.

Stara in znana je resnica, da ni vse le v napisanih zakonih in normah, temveč da je njihovo bistvo v duhu, ki živi v njih, in v ljudeh, ki jih uporabljajo. In vendar so vsakemu organiziranemu društvu potrebni zakoni in norme, ki se v privatno-pravnih institucijah imenujejo pravila.

Jugoslovensko učiteljsvo ima svoja pravila. Ona datirajo nekako iz prvih dni našega Ujedinjenja. V ta pravila je torej vneseno ono, kar je učiteljsvo smatralo za aktualno; unešeno je ono, kar je bilo specifično naše — učiteljsko in tudi ono, kar je imelo karakter splošnosti. Od onih norm, ki imajo značaj splošnosti, omenjamo tole: državno edinstvo in edinstvenost učiteljske organizacije. Edinstvenost učiteljske organizacije vidimo v skupni centralni upravi. Razen te centralne uprave postojte tudi pokrajinske (poverjenišva) in sreske.

Sedanja formacija učiteljskega združenja je nekako med centralizmom in federacijo.

V državno-pravnem pogledu je decentralizacija, kadar je lokalna uprava sicer samostalna, toda pod kontrolo administrativne (upravne) oblasti. V našem slučaju bi lokalna uprava bila podložna učiteljski centralni upravi.

Federacija obstoja, kadar je vsaka oblast (pokrajina), v državi federativno urejena — t. j. vsaka oblast ima svojo avtonomijo, celo tudi svoj parlament — in so skupni samo nekateri posli. V našem slučaju obstoje mesto parlamenta lokalne (pokrajinske in sreske) skupščine.

V zadnjem času se pojavljajo glasovi za drugačno učiteljsko organizacijo. Tako n. pr. so mišljenja, da so danes poverjenišva ne potrebna; da so sedaj, po desetletnem skupnem življenju, ona izgubila svoj raison d'être, in da je mesto njih potrebno formirati oblastna učiteljska društva; ta društva bi bila manjša in zato bolj elastična, bolj eksperimentalna in sposobnejša za vsako akcijo. Na ta način bi prenehale predstave o pregradah, kakor so obstojale pred Ujedinjenjem.

Nekateri so mnenja, naj bi poverjenišvo zadržalo sedanje kompetenco, samo naj bi

LISTEK.

„Srednješolska razmišljanja“

V mariborski javnosti se je med profesorji in starši vnela zanimiva polemika, ki aludira tudi na meščansko in osnovnošolsko učiteljsvo, zato prinašamo nekatere podrobnosti v informacijo.

Nek mariborski profesor (ki se pa ni podpisal) je v treh številkah »Večernika« obširno razpravljal o srednješolskih problemih; dal je nekaj »migljajev«, ki naj nivo naše srednje šole dvignejo; potreba sprejema nega izpita, brezplačno šolanje le v načelu in tesnejši stik šole in doma. Staršem je očital, da se premalo brigajo »kaj dela fant, kako se uči in kako se vede...«. Le malo jih prihaja v šolo vpraševati, zato tudi baje slabi klasičnijski uspehi ob trimestrih itd.

Starši so potom g. Gen. — reagirali z očitkom, da bi od g. profesorja pričakovali pač večjeh »migljajev« glede srednješolske reforme pri nas, o čemer se je govorilo že pred par leti (prof. Favaj in Pirnat: »Več solnce v naše šole in drugo...«). V zadnjem času pa baje profesorji o »notranji reformi« ne razpravljajo več, kar v starših srednješolske dece vzbuja ogorčenje. Professorevka

zborovanja ne beležijo poročil o sklepih glede reforme pouka, čeprav so starši že ponovno izrazili svoje mnenje in vse simpatije vsem žal maloštevilnim profesorjem-borcem za novo šolo, ki so pa iz nerazumljivih razlogov danes utihnili! Dalje pravi: »Meščansko in osnovnošolsko učiteljsvo v Sloveniji pač profesorjem prednjači, saj po inozemskih vzorcih ob vsaki priliki kaže svojo borbenost za novodobno šolska načela in s tem dokazuje, da koraka z duhom časa.« To priznanje kaže, da naša stremjenja v javnosti ne ostajajo neopažena. Poročevalec nadalje ostro zavrača od g. profesorja predlagani stik šole in doma ter pravi:

»Lepo je sicer govoriti o stiku šole z domom, a zato morajo biti dani predpogoji. Ni dovolj, da se pri profesorju »pobrigam« kaj dela fant, kako »se uči«, kako »se vede...«. V drugih kulturnih državah pojmujejo stik šole z domom mnogo bolj demokratično: v roditeljskih krogih skupno s profesorji razpravljajo o vzgojnih smernicah, učnih načrtih itd. Tam je prilika, da tudi skromno mnenje staršev pride v debato in se navadno tudi upošteva. Razumljivo je, da v takem zavodu starši z veseljem sodelujejo in je stik s profesorji zares tesnejši. Za take stike je pa potrebno, da v šoli ne vidimo več le zavod, kjer se daje »znanje« zgolj za spričevala, s katerimi bo otrok dosegel boljši kruh. Iz

lastne izkušnje vemo, da večina dijakov pri današnjem šolskem sistemu hodi v šolo in se uči radi — redov. V šolah še danes kulminira kultura intelekta, podrejena je kultura srca. Današnja šola pozna bolj šolnike kot pa vzgojitelje, zadovoljuje se pa v splošnem s tem, da vbija dijaku čim več »učeno« stih v glavo. Otroci pa je nedolžno jagnje, ki bi mogoče instinktivno rad še kaj več, a tava v samotni in vidi končni cilj — strokova ni poklice.

Res je, da mora srednja šola nuditi neko porcijo »višje izobrazbe«, a to načelo bi se ne smelo vzeti tako intelektualistično, kakor se to danes v resnici izvaja. Šola bi morala v človeku zbuditi značaj z idejo človečanstva in socialnega čustvovanja. To je pa le mogoče z reorganizacijo v smislu novodobnih načel: samostojnosti in samodelavnosti.

Naša soseda Avstrija nas v tem oziru daleč prekaša. Tam opažamo namreč tendenco, da šola kolikor mogoče poživijo, da nudi gojencu kar največ prijetnega poleg koristnega. Slučajno sem spoznal tako šolo (Bundeserziehungsanstalt) in morem le opozoriti na eminentni vzgojni cilj, ki napravlja iz gojenca celega človeka. Princip delovne šole je na teh srednješolskih zavodih do polnosti izveden:

Dijaki se grupirajo v delovne skupine, ki črpajo snov samostojno iz obširnih knjiž-

nic, predelavajo jo v obliki debat, profesor posega vmes le po potrebi, zato odpade običajno dociranje. Poleg študija jezikov in glasbe so obvezna ročna dela (modeliranje, kartonaža, kovinarstvo, delo v vrtu itd.) s spoznavanjem umetnosti. Vpeljano imajo šolsko občino po načelih socialne vzgoje in tudi »roditeljski sosveti« krepko sodelujejo. Uspehi so nad vse pričakovane ugodni. Te vrste srednješolske vzgoje bi si mogli v naših razmerah postaviti za vzor, ker vzgajajo ljudi, ki jim ni samo do intelektualnega znanja, nego tu gre za zadovoljstvo, ki ga najde človek v resnem, samostojnem duševnem in telesnem delu, k čemur se tu vzgaja. To je šola veselja in radosti, ne pa šola — »klišéne naobrazbe« z vzori Cicerona, Cezarja in Perikleja...«

Tako vidimo, da starši danes »novi šoli« ne stoji apatično ob strani, temveč sami skušajo pomagati, da se nivo šole res dvigne. »Vzgoja, ne znanje!« je parola, ki si je v drugih državah že osvojila starše in učitelje. Razvoj gre svojo pot in brezdvomno se bomo v doglednem času tudi pri nas našli pri skupnih stremljenjih starši, profesorji in učitelji!

Miroslava Leitgeb, Ljubljana, Jurčičev trg 3

Izdolovanje ročnih in strojnih vzorin. Predtiskarja — Zaloga DMC in vseh potrebnih za vezanje. —

se zaradi nekih ekonomskih, kulturnih in etičnih razmer ustanovilo še nekaj poverjeništev. In končno vidimo simptome, po katerih naj bi poverjeništvu bilo vse, a cenjala — samo neka fikcija.

V »Narodni Prosveti« od 25. oktobra t. l. je ponatisnjena resolucija letošnje celjske skupščine poverjeništvu Ljubljana. Po krajiš motivaciji — iz naša poverjeniška skupščina v tej svoji resoluciji pet predlogov. Smatrajoč motivacijo za premiso, a resolucijo za logični zaključek, osnovan na tej premisi, bi z lahkoto mogli dokazati netočnost te resolucije, a za sedaj to ne nameravamo. Kakor smo malo prej omenili, smatramo tudi to resolucijo za sugestijo, in sicer močno sugestijo, ker izhaja iz velike grupacije in se moramo na njo ozirati.

Tako naveda ta resolucija v tč. 1., da slovensko učiteljsko na samoupravah; v 2. tč. se omenja centralna uprava državne federacije; v 3. tč. pokrajinska učiteljska zveza Jugoslavije in jugoslovenska učiteljska federacija.

Za in proti veljavnosti učiteljske izobrazbe na višji pedagoški šoli.

STALIŠČE PROFESORJEV.*

(Direktor F. Kadunec — Maribor.)

Slovenski profesorji smo imeli dne 3. novembra t. l. svoj občni zbor v prijazni dolenski metropoli Novem mestu. Med drugimi vprašanji smo razpravljali in obravnavali tudi vprašanje o nastavljanju absolventov višje ped. šole na naših učiteljskih. V tem kratkem referatu bom pokazal in povedal le v glavnem, toda jasno in odkrito stališče slovenskih srednješolskih profesorjev o tej stvari.

V členu 14. pravil o polaganju diplomskega izpita na višjih ped. šolah za učitelje na učiteljskih študijah: Vrednost izpričevala. Izpričevalo diplomskega izpita višjega tečaja daje kandidatno pravico za stalne učitelje na učiteljskih in za šolske nadzornike. Za njihovo nadaljnje napredovanje je treba položena profesorjskega izpita po zakonu o tem izpitu.

Letošnji absolventi višje ped. šole, ki so bili poprej kot učitelji uradniki druge kategorije, nameščeni so sedaj po učiteljskih in razvrščeni na temelju svojih učiteljskih službenih let v pomožne in celo glavne skupine prve kategorije (I./6.) in sicer brez položene profesorjskega izpita. A absolventi naših univerz ne morejo po uradniški zakon napredovati iz svoje pripravljalne skupine (I./9.) niti v pomožno brez položene profesorjskega izpita, na glavno skupino pa seveda niti misliti ne smejo. Zakaj to zapostavljanje absolventov univerz in protežiranje absolventov višje ped. šole? Kdo more to očito krivico odobravati in braniti? Razvrstitve absolventov višje ped. šole po višjih skupinah prve kategorije brez profesorjskega izpita nasprotuje določilom uradniškega zakona čl. 64. in 65., ki velja za nastavnike in vse druge uradnike. Veljati mora torej tudi za absolvente višjih ped. šol. Zato se mora čl. 14. pravil o diplomskem izpitu za učitelje na učiteljskih šolah ukiniti. Enake pravice za vse! Fiat iustitia, pereat mundus!

Dalje zahtevamo za nastavnike srednjih in srednjestrokovnih šol fakultetno izobrazbo. Ali je mogoče višja ped. šola fakulteta, enaka fakultetam univerz? Od kodaj? Po katerem zakonu? O tem so že in bodo spregovorili profesorski zbori naših univerz. Novi učni programi so dvignili naša učiteljska v vsakem oziru na nivo višjih razredov srednjih šol. Gotovo je tudi vsem znano, da sprejemamo danes v učiteljska samo izvrstno in prav dobro kvalificirane absolvente meščanskih šol, iz gimnazij in realk pa samo one, ki so absolvirali nižje razrede teh šol z najmanj dobrim uspehom. Iz tega sledi, da se mora gledati na to, da dobimo na učiteljska učiteljski kader, ki bo še boljši od današnjega, zahtevati se mora od nastavnikov učiteljskih, da so to mogoče s širokim obzorjem in globokim znanjem, katero mora dati pa le univerza, kjer se morajo naši kandidati posvetiti štiri ali pet let intenzivnemu študiju ene in to zaokrožene skupine. Da pa niso absolventi univerz slabi metodičarji, dokazujejo najboljše njihovi praktični uspehi na šolah, sijajno to dokazuje tudi naše slovensko pedagoško slovo, v katerem so voditelji ravno akademično izobraženi šolniki: dr. Bežjak, Bežek, dr. Ilesič, Schreiner, dr. Veber, dr. Čibek, dr. Poljanec, dr. Simon Dolar, prof. Vales, Hauptmann, dr. Tomišek, dr. Ozvald, dr. Žgeč itd.

Tudi naši sosedje stavljajo na nastavnike učiteljske vedno večje zahteve, ker dobro vedo, da se mora z duševnim obzorjem učenec širiti sorazmerno i duševno obzorje njihovih odgojiteljev. V Avstriji n. pr. pouč-

Toda, vsakomur je jasno, da ti mnogi in različni termini ne značijo eno in isto. Za tem, po pravem nauku skupine poedinih pokrajin s samoupravno ureditvijo ne more v celoti dati federativne ureditve. V resoluciji se na nekoliko mestih omenja izraz federacija, ali to v različnem pomenu. V stvari, nauk o pravu pozna federacijo in konfederacijo: Bundesstaat (Švica) in Staatsbund (Sev. Amerika). — Na katero obliko se misli v resoluciji?

Se nekaj. V resoluciji se omenjajo dolžnosti centralne uprave, kar je končno tudi prav — ali o inicijativi centralne uprave ni nikjer besede, in to je zelo karakteristično.

Tako... Kadar se nam točno objasni vse, potem bomo kot tovariši in možje, brez jeze in gneva pristopili k zidanju najprimernejšega sistema, ki naj služi napredku jugoslovenskega učiteljstva.

Beograd.

D. M. Prica.

UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI

registrovana zadruga z omejeno zavezo

sklicuje v zmislu člena 27. svojih pravil

na dan 2. decembra 1928

izredni občni zbor

DNEVNIRED:

Izprememba pravil v zmislu člena 76., točka 7., novega zakona o neposrednih davkih in naredbe ministrstva financ z dne 25. decembra 1923, št. 43.322.

Izredni občni zbor se bo vršil v sobi načelstva Učiteljske tiskarne, Francišanska ulica št. 6, ob 10:30 dopoldne.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se bo vršil po členu 31. pravil naše zadruge v istem prostoru in z istim dnevnim redom izredni občni zbor, ki bo sklepal brezpogojno.

V Ljubljani, dne 10. novembra 1928.

Upravni svet in nadzorstvo.

točkah. Prvič protestirajo proti temu, da se na učiteljska nameščajo absolventi višje pedagoške šole za strokovne predmete, češ oni so manj kvalificirani neakademiki. Drugič zahtevajo, naj se čl. 14. pravilnika o polaganju diplomskega izpita po končanem osmem semestru višje pedagoške šole ukine, t. j. višji tečaj je treba ukiniti. In tretjič se posebej protestirajo proti načinu, kako so bili nameščeni absolventi v p. š. na učiteljskih v Sloveniji.

Na prvi del najboljši odgovorim, če dobesedno citiram objavo rektorata zagrebske v. p. š. v Narodnih Novinah z dne 23. decembra 1926 št. 291. Oglas pravi: Na pisanje Glavne kontrole o karakteru višje pedagoške šole stvorijo je Glavni prosvetni svet 1504. sastanku 18. o. m. ovaj jednoglasni zaključak: »Više pedagoške škole u Beogradu i Zagrebu, proširene na četiri godine kao visoke škole (član 96. finansijskoga zakona za 1926./27. godinu), u kojima predavanja prema zakonjenoj Uredbi imaju fakultetski karakter, a rektor i profesori rang i platu univerzitetskih profesora (redovnih i izvanrednih), više su stručne škole, koje odgovaraju fakultetu s propisanim završnim ispitom (član 6. zakona o činovnicima građanskoga reda).« Prema tome stječu absolventi tih visokih škola zakonsku kvalifikaciju za prvu kategoriju činovničke službe. U Zagrebu, 22. decembra 1926. Rektor dr. S. Bosanac s. r.

In dalje! Zagrebski akademiki so smatrali pedagoške sebi enakopravnim, kar najbolje dokazuje dejstvo, da so leti bili redni člani z vsemi pravicami in dolžnostmi ne samo J. A. P. D. (jugosl. akad. podpornega društva), temveč tudi raznih akademskih političnih in kulturnih društev. Še več! Pedagog je bil predsednik J. A. P. D., pedagog predsednik dem. st. kl. Jugoslavija, pedagog predsednik jugosl. kat. ak. dr. Danica itd. Pa menda vendar ne bodo ljubljanski akademiki boljše poučeni o pedagogih nego zagrebski?

Predavanja za višji tečaj, t. j. V. do VIII. semestru so se vršila večinoma na univerzi skupaj s filozofski višjih semestrov — le s to razliko, da so pedagogi imeli n. pr. še »nadležne« v fiziki in posebne kolegije iz pedagoških in drugih predmetov.

Omeniti moram tudi to, da smo istočasno s filozofski zadnjih semestrov hospitalirali in imeli praktične nastope v vseh razredih (od I. do VIII.) zagrebske velike realne gimnazije — in sicer z uspehi, na katerih so nam tovariši filozofi upravičeno zavidali. O tem bi pač mogel najtočnejše in najbolj avtoritativno povedati (storil je to že ponovno v pedagoškem seminarju na univerzi) redni profesor pedagogike na zagrebski fakulteti g. dr. Stj. Matičević.

Pod c) je mogel absolvent višjega tečaja v. p. š. vzeti pri diplomskem izpitu le oni predmet, ki ga je redno poslušal in redno ter uspešno polagal semestralne in letne izpizke skozi vseh osem semestrov. In menda vendar ne bi diplomirani pedagog v tem svojem c) predmetu manj sposoben nego diplomirani filozof, za katerega se pod c) predmetom zahteva le neko razširjeno znanje gimnazijskega gradiva?

Potemtakem ni med filozofi in pedagogi glede strokovnega znanja ozir. usposobljenosti iskati razlike v onem smislu, kot je to storila ljublj. sekcija prof. društva. Ostanje torej le še star predsodek: Učiteljske ni in ni enakovredna srednja šola z gimnazijo ali realko. Če je v tem vsa argumentacija za neakademsko izobrazbo, ki naj bi jo dobil učitelj z odlično kvalifikacijo in z večletno šolsko ter življensko prakso tekem štiriletnega študija na višji pedagoški šoli, potem vzmimo, da je res neka razlika med učiteljskim in gimnazijskim. Toda kaj boste, gg. srednješolski profesorji, dejali n. pr. o pedagogu, ki je absolviral humanistično gimnazijo, napravil gimnazijsko in učiteljsko maturo, položil po V. semestru kot redni slušatelj filozofske fakultete filozofskopedagoški predizpit (po starem izpitnem redu) ter bil nato po 4letni učiteljski praksi — čuj, te! — sprejet v I. semester nižjega tečaja

v. p. š.?! Morda temu ne boste odrekli akademsko naobrazbe. Pa če je ne, potem je logika baš tu napravila čuden skok.

Zdaj pa še tisti čl. 14! Pravilnik namreč pravi: »Svedočanstvo o diplomskom izpitu višjega tečaja daje kandidatima prava za stalne nastavnike učiteljskih šol in šolske nadzornike. Za dalje njihovo napredovanje potreban je položeni profesorski izpit po zakonu o tome izpitu.« Ta člen je treba ukiniti, zahtevajo. In vendar je višji tečaj, t. j. V. do VIII. semester baš zato odvojen, da se učiteljska v pedagoško-didaktičnem oziru izboljšajo. Mar ni prav pomemben odgovor na tozadevne proteste odločba ministrstva prosvete, s katero se je letos ponovno otvoril višji tečaj na obeh višjih pedagoških šolah. Pa najbrže ne bo nihče trdil, da so v glavnem prosvetnem svetu sami šolski diletantje!

Ukine naj se seveda tudi čl. 161. letošnjega finančnega zakona, pravijo. Kakor da bi gg. srednješolski profesorji z vsem svojim idealizmom imeli kakšno škodo od tega, če se diplomirani absolventi 4letne pedagoške šole prevedejo v I. kategorijo! Ali mar ne tiči v tej zahtevi le gola zavist? Vsaj meni izgleda tako — in tudi marsikomu še!

Na ono zadnjo točko bo kakorkoli odgovorilo ministrstvo samo. Jaz izražam le veselje nad dejstvom, da smo vsi slušatelji v. p. š. bili potom rektorata podrejeni direktno prosvetnemu ministrstvu, ki je z nami razpolagalo po mili volji; če bi namreč z nami razpolagale slovenske prosvetne uprave, potem skoro gotovo niti en pedagog ne bi dobil mesta na učiteljsku, a prav tako tudi ne nadzorništva. Hvala bogu je ta strah pred pedagogom doma le v Sloveniji in še tu le pri prizadetih gg. profesorjih in suplentih.

Za danes naj zadostuje to, če bo pa treba, bom spregovoril še konkretnješe!

Milko Jeglič.

UČITELJSKA IZOBRAZBA IN ABSOLVENTI VIŠJIH PEDAGOŠKIH ŠOL.

(Iz kroga absolventov višje pedagoške šole.)

Profesorsko društvo sekcija Ljubljana je razpravljalo o učiteljski izobrazbi in nastavljanju absolventov višjih pedagoških šol na posebnih anketi 28. septembra 1928, odborovih sejah 6. in 20. oktobra ter na obnem zboru 3. novembra v Novem mestu.

Na odborovi seji 20. oktobra se je med drugim sklenilo poslati prosvetnemu ministru protest s sledečimi točkami:

1. Profesorsko društvo sekcija Ljubljana principijelno protestira proti vsakemu nameščanju neakademikov, torej tudi absolventov višjih pedagoških šol za strokovne predmete na učiteljskih.

2. Absolventi višjih pedagoških šol, ki so bili pred kratkim nameščeni na učiteljskih v Sloveniji, naj se stavijo gospodu ministru prosvete na razpolago.

Člen 14. Pravil o diplomskem izpitu za učitelje na učiteljskih naj se ukine.

Na obnem zboru Profesorskega društva sekcija Ljubljana v Novem mestu se je še sklenilo zahtevati: a) ukinitve čl. 161. finančnega zakona za leto 1928/29, ki nasprotuje čl. 64. in 65. uradniškega zakona. b) Priznanje nižjega pedagoškega tečaja in ukinitve višjega pedagoškega tečaja. c) Čimprejšnja zakonitve specijelnega zakona za profesorje z materijelno in moralno zaščito zakona o sodnikih, zaščita profesorskega naslova za akademske izobražence.

Svoj protest in resolucije utemeljujejo s tem, da bi potem prišli na mesto akademikov manj kvalificirani neakademiki na učiteljska, medtem, ko je nemogoče priti akademiku na osnovno ali meščansko šolo.

K temu moramo takoj pripomniti, da bi bilo naravnost želeli, da bi se gg. akademiki potrudili za par let na kmete in v hribe, posebno oni, ki hočejo priti na učiteljske. Kako naj drugače vzgaja naraščaj za učiteljski stan, ko ne pozna potreb, ki jih ima naše ljudstvo na deželi in ne šole, za katero vzgaja učitelje. Da je to mogoče, je pokazal g. dr. Žgeč, ki je bil na osnovni in g. dr. Romih, ki je bil na meščanski šoli.

* Zaradi namestitve absolventov višje ped. šole na učiteljskih je nastal oster boj, ki je prešel z obnim zborom profesorskega društva v javnost. Na vprašanje je močno zainteresirano in tangirano tudi osnovnošolsko učiteljstvo. Ni v interesu stvari, če se zanese razčiščenje tega vprašanja v politične liste. Iz tega razloga smatramo za potrebno, da odpremo list obem stranem ter priobčimo že iz informativnega razloga stališče obeh skupin v listu. V današnji številki prinašamo članke obeh skupin. Jasno pa je, da bo za bodočo borbo v tem vprašanju za list mero dajno mnenje organizacije, ki ima tudi svoj interes in svoje stališče v tem vprašanju, ki se bo znjnim baval in ga bo označil širji svet pov. UJU na svojem decemberskem zasedanju na Zidanem mostu. — Uredništvo.

STALIŠČE ABSOLVENTOV VIŠJE PED. ŠOLE.

Zdi se, da je ljubljanski sekciji profesorskega društva zadeva, o kateri so zadnje čase prav mnogo razpravljali na raznih sejah in anketah, kljub vsem izčrpnim referatom precej, da ne rečem: docela nepoznana. Mislim, da bi v nasprotnem slučaju ne bile resolucije v obliki protestov tako gladko izglasovane. In gotovo bo tudi za gg. srednješolske profesorje prav, če na tem mestu ugotovim za enkrat samo par stvari, na katere so v svoji vznevoljenosti hote ali nehoti pozabili.

Gre namreč za višjo pedagoško šolo. V Novem mestu so se na svojem obnem zboru po tozadevnem poročilu g. prof. Vazzaza izrekli za to, da se pošlje na merodajno mesto (se. prosvetno ministrstvo in najbrže tudi javnost) protest, ki izzveni v nastopnih treh

se zaradi nekih ekonomskih, kulturnih in etičnih razmer ustanovilo še nekaj poverjeništev. In končno vidimo simptome, po katerih naj bi poverjeništvu bilo vse, a cenitala — samo neka fikcija.

V »Narodni Prosveti« od 25. oktobra t. l. je ponatisnjena resolucija letošnje celjske skupščine poverjeništvu Ljubljana. Po krajiš motivaciji — iznaša poverjeniška skupščina v tej svoji resoluciji pet predlogov. Smatrajoč motivacijo za premiso, a resolucijo za logični zaključek, osnovan na tej premisi, bi z lahkoto mogli dokazati netočnost te resolucije, a za sedaj to ne nameravamo. Kakor smo malo prej omenili, smatramo tudi to resolucijo za sugestijo, in sicer močno sugestijo, ker izhaja iz velike grupacije in se moramo na njo ozirati.

Tako naveda ta resolucija v tč. 1., da slovensko učiteljsko na samoupravah; v 2. tč. se omenja centralna uprava državne federacije; v 3. tč. pokrajinska učiteljska zveza Jugoslavije in jugoslovenska učiteljska federacija.

Za in proti veljavnosti učiteljske izobrazbe na višji pedagoški šoli.

STALIŠČE PROFESORJEV.*

(Direktor F. Kadunec — Maribor.)

Slovenski profesorji smo imeli dne 3. novembra t. l. svoj občni zbor v prijazni dolenski metropoli Novem mestu. Med drugimi vprašanji smo razpravljali in obravnavali tudi vprašanje o nastavljanju absolventov višje ped. šole na naših učiteljskih. V tem kratkem referatu bom pokazal in povedal le v glavnem, toda jasno in odkrito stališče slovenskih srednješolskih profesorjev o tej stvari.

V členu 14. pravil o polaganju diplomskega izpita na višjih ped. šolah za učitelje na učiteljskih študijah: Vrednost izpitičevala. Izpitičevalo diplomskega izpita višjega tečaja daje kandidatom pravico za stalne učitelje na učiteljskih in za šolske nadzornike. Za njihovo nadaljnje napredovanje je treba položena profesorjskega izpita po zakonu o tem izpitu.

Letošnji absolventi višje ped. šole, ki so bili poprej kot učitelji uradniki druge kategorije, nameščeni so sedaj po učiteljskih in razvrščeni na temelju svojih učiteljskih službenih let v pomožne in celo glavne skupine prve kategorije (I./6.) in sicer brez položene profesorjskega izpita. Absolventi naših univerz ne morejo po uradniški zakon napredovati iz svoje pripravljalne skupine (I./9.) niti v pomožno brez položene profesorjskega izpita, na glavno skupino pa seveda niti misliti ne smejo. Zakaj to zapostavljanje absolventov univerz in protežiranje absolventov višje ped. šole? Kdo more to očito krivico odobravati in braniti? Razvrstitve absolventov višje ped. šole po višjih skupinah prve kategorije brez profesorjskega izpita nasprotuje določilom uradniškega zakona čl. 64. in 65., ki velja za nastavnike in vse druge uradnike. Veljati mora torej tudi za absolvente višjih ped. šol. Zato se mora čl. 14. pravil o diplomskem izpitu za učitelje na učiteljskih šolah ukiniti. Enake pravice za vse! Fiat iustitia, pereat mundus!

Dalje zahtevamo za nastavnike srednjih in srednjestrokovnih šol fakultetno izobrazbo. Ali je mogoče višja ped. šola fakulteta, enaka fakultetam univerz? Od kodaj? Po katerem zakonu? O tem so že in bodo spregovorili profesorski zbori naših univerz. Novi učni programi so dvignili naša učiteljska v vsakem oziru na nivo višjih razredov srednjih šol. Gotovo je tudi vsem znano, da sprejemamo danes v učiteljska samo izvrstno in prav dobro kvalificirane absolvente meščanskih šol, iz gimnazij in realk pa samo one, ki so absolvirali nižje razrede teh šol z najmanj dobrim uspehom. Iz tega sledi, da se mora gledati na to, da dobimo na učiteljska učiteljski kader, ki bo še boljši od današnjega, zahtevati se mora od nastavnikov učiteljskih, da so to mogoče s širokim obzorjem in globokim znanjem, katero mora dati pa le univerza, kjer se morajo naši kandidati posvetiti štiri ali pet let intenzivnemu študiju ene in to zaokrožene skupine. Da pa niso absolventi univerz slabi metodičarji, dokazujejo najboljše njihovi praktični uspehi na šolah, sijajno to dokazuje tudi naše slovensko pedagoško slovo, v katerem so voditelji ravno akademično izobraženi šolniki: dr. Bežjak, Bežek, dr. Ilesič, Schreiner, dr. Veber, dr. Čibek, dr. Poljanec, dr. Simon Dolar, prof. Vales, Hauptmann, dr. Tomišek, dr. Ozvald, dr. Žgeč itd.

Tudi naši sosedje stavljajo na nastavnike učiteljske vedno večje zahteve, ker dobro vedo, da se mora z duševnim obzorjem učenec širiti sorazmerno i duševno obzorje njihovih odgojiteljev. V Avstriji n. pr. pouč-

Toda, vsakomur je jasno, da ti mnogi in različni termini ne značijo eno in isto. Za tem, po pravem nauku skupine poedinih pokrajin s samoupravnou ureditvijo ne more v celoti dati federativne ureditve. V resoluciji se na nekoliko mestih omenja izraz federacija, ali to v različnem pomenu. V stvari, nauk o pravu pozna federacijo in konfederacijo: Bundesstaat (Švica) in Staatsbund (Sev. Amerika). — Na katero obliko se misli v resoluciji?

Se nekaj. V resoluciji se omenjajo dolžnosti centralne uprave, kar je končno tudi prav — ali o inicijativi centralne uprave ni nikjer besede, in to je zelo karakteristično.

Tako... Kadar se nam točno objasni vse, potem bomo kot tovariši in možje, brez jeze in gneva pristopili k zidanju najprimernejšega sistema, ki naj služi napredku jugoslovenskega učiteljstva.

Beograd.

D. M. Prica.

UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI

registrovana zadruga z omejeno zavezo

sklicuje v zmislu člena 27. svojih pravil

na dan 2. decembra 1928

izredni občni zbor

DNEVNIRED:

Izprememba pravil v zmislu člena 76., točka 7., novega zakona o neposrednih davkih in naredbe ministrstva financ z dne 25. decembra 1923, št. 43.322.

Izredni občni zbor se bo vršil v sobi načelstva Učiteljske tiskarne, Francišanska ulica št. 6, ob 10:30 dopoldne.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se bo vršil po členu 31. pravil naše zadruge v istem prostoru in z istim dnevnim redom izredni občni zbor, ki bo sklepal brezpogojno.

V Ljubljani, dne 10. novembra 1928.

Upravni svet in nadzorstvo.

točkah. Prvič protestirajo proti temu, da se na učiteljska nameščajo absolventi višje pedagoške šole za strokovne predmete, češ oni so manj kvalificirani neakademiki. Drugič zahtevajo, naj se čl. 14. pravilnika o polaganju diplomskega izpita po končanem osmem semestru višje pedagoške šole ukine, t. j. višji tečaj je treba ukiniti. In tretjič se posebej protestirajo proti načinu, kako so bili nameščeni absolventi v p. š. na učiteljskih v Sloveniji.

Na prvi del najboljši odgovorim, če dobesedno citiram objavo rektorata zagrebske v. p. š. v Narodnih Novinah z dne 23. decembra 1926 št. 291. Oglas pravi: Na pitanje Glavne kontrole o karakteru višje pedagoške šole stvorio je Glavni prosvjetni savjet a 1504. sastanku 18. o. m. ovaj jednoglasni zaključak: »Više pedagoške škole u Beogradu i Zagrebu, proširene na četiri godine kao visoke škole (član 96. finansijskoga zakona za 1926./27. godinu), u kojima predavanja prema zakonjenoj Uredbi imaju fakultetski karakter, a rektor i profesori rang i platu univerzitetskih profesora (redovnih i izvanrednih), više su stručne škole, koje odgovaraju fakultetu s propisanim završnim ispitom (član 6. zakona o činovnicima građanskoga reda).« Prema tome stječu absolventi tih visokih škola zakonsku kvalifikaciju za prvu kategoriju činovničke službe. U Zagrebu, 22. decembra 1926. Rektor dr. S. Bosanac s. r.

In dalje! Zagrebski akademiki so smatrali pedagoške sebi enakopravnim, kar najbolje dokazuje dejstvo, da so leti bili redni člani z vsemi pravicami in dolžnostmi ne samo J. A. P. D. (jugosl. akad. podpornega društva), temveč tudi raznih akademskih političnih in kulturnih društev. Še več! Pedagog je bil predsednik J. A. P. D., pedagog predsednik dem. st. kl. Jugoslavija, pedagog predsednik jugosl. kat. ak. dr. Danica itd. Pa menda vendar ne bodo ljubljanski akademiki boljše poučeni o pedagogih nego zagrebski?

Predavanja za višji tečaj, t. j. V. do VIII. semester so se vršila večinoma na univerzi skupaj s filozofski višjih semestrov — le s to razliko, da so pedagogi imeli n. pr. še »nadure« v fiziki in posebne kolegije iz pedagoških in drugih predmetov.

Omeniti moram tudi to, da smo istočasno s filozofski zadnjih semestrov hospitalirali in imeli praktične nastope v vseh razredih (od I. do VIII.) zagrebske velike realne gimnazije — in sicer z uspehi, na katerih so nam tovariši filozofi upravičeno zavidali. O tem bi pač mogel najtočnejše in najbolj avtoritativno povedati (storil je to že ponovno v pedagoškem seminarju na univerzi) redni profesor pedagogike na zagrebski fakulteti g. dr. Stj. Matičević.

Pod c) je mogel absolvent višjega tečaja v. p. š. vzeti pri diplomskem izpitu le oni predmet, ki ga je redno poslušal in redno ter uspešno polagal semestralne in letne izpizke skozi vseh osem semestrov. In menda vendar ne bi diplomirani pedagog v tem svojem c) predmetu manj sposoben nego diplomirani filozof, za katerega se pod c) predmetom zahteva le neko razširjeno znanje gimnazijskega gradiva?

Potemtakem ni med filozofi in pedagogi glede strokovnega znanja ozir. usposobljenja iskati razlike v onem smislu, kot je to storila ljublj. sekcija prof. društva. Ostanje torej le še star predsodek: Učiteljske ni in ni enakovredna srednja šola z gimnazijo ali realko. Če je v tem vsa argumentacija za neakademsko izobrazbo, ki naj bi jo dobil učitelj z odlično kvalifikacijo in z večletno šolsko ter življensko prakso tekem štiriletnega študija na višji pedagoški šoli, potem vzmimo, da je res neka razlika med učiteljskim in gimnazijskim. Toda kaj boste, gg. srednješolski profesorji, dejali n. pr. o pedagogu, ki je absolviral humanistično gimnazijo, napravil gimnazijsko in učiteljsko maturo, položil po V. semestru kot redni slušatelj filozofske fakultete filozofskopedagoški predizpit (po starem izpitnem redu) ter bil nato po 4letni učiteljski praksi — čuj, te! — sprejet v I. semester nižjega tečaja

v. p. š.?! Morda temu ne boste odrekli akademsko naobrazbe. Pa če je ne, potem je logika baš tu napravila čuden skok.

Zdaj pa še tisti čl. 14! Pravilnik namreč pravi: »Svedočanstvo o diplomskom izpitu višjega tečaja daje kandidatom prava za stalne nastavnike učiteljskih šol in šolske nadzornike. Za dalje njihovo napredovanje potreban je položeni profesorski izpit po zakonu o tome izpitu.« Ta člen je treba ukiniti, zahtevajo. In vendar je višji tečaj, t. j. V. do VIII. semester baš zato odvojen, da se učiteljska v pedagoško-didaktičnem oziru izboljšajo. Mar ni prav pomemben odgovor na tozadevne proteste odločba ministrstva prosvete, s katero se je letos ponovno otvoril višji tečaj na obeh višjih pedagoških šolah. Pa najbrže ne bo nihče trdil, da so v glavnem prosvetnem svetu sami šolski diletantje!

Ukine naj se seveda tudi čl. 161. letošnjega finančnega zakona, pravijo. Kakor da bi gg. srednješolski profesorji z vsem svojim idealizmom imeli kakšno škodo od tega, če se diplomirani absolventi 4letne pedagoške šole prevedejo v I. kategorijo! Ali mar ne tiči v tej zahtvi le gola zavist? Vsaj meni izgleda tako — in tudi marsikomu še!

Na ono zadnjo točko bo kakorkoli odgovorilo ministrstvo samo. Jaz izražam le veselje nad dejstvom, da smo vsi slušatelji v. p. š. bili potom rektorata podrejeni direktno prosvetnemu ministrstvu, ki je z nami razpolagalo po mili volji; če bi namreč z nami razpolagale slovenske prosvetne uprave, potem skoro gotovo niti en pedagog ne bi dobil mesta na učiteljsku, a prav tako tudi ne nadzorništva. Hvala bogu je ta strah pred pedagogom doma le v Sloveniji in še tu le pri prizadetih gg. profesorjih in suplentih.

Za danes naj zadostuje to, če bo pa treba, bom spregovoril še konkretnješe!

Milko Jeglič.

UČITELJSKA IZOBRAZBA IN ABSOLVENTI VIŠJIH PEDAGOŠKIH ŠOL.

(Iz kroga absolventov višje pedagoške šole.)

Profesorsko društvo sekcija Ljubljana je razpravljalo o učiteljski izobrazbi in nastavljanju absolventov višjih pedagoških šol na posebnih anketi 28. septembra 1928, odborovih sejah 6. in 20. oktobra ter na obnem zboru 3. novembra v Novem mestu.

Na odborovi seji 20. oktobra se je med drugim sklenilo poslati prosvetnemu ministru protest s sledečimi točkami:

1. Profesorsko društvo sekcija Ljubljana principijelno protestira proti vsakemu nameščanju neakademikov, torej tudi absolventov višjih pedagoških šol za strokovne predmete na učiteljskih.

2. Absolventi višjih pedagoških šol, ki so bili pred kratkim nameščeni na učiteljskih v Sloveniji, naj se stavijo gospodu ministru prosvete na razpolago.

Člen 14. Pravil o diplomskem izpitu za učitelje na učiteljskih naj se ukine.

Na obnem zboru Profesorskega društva sekcija Ljubljana v Novem mestu se je še sklenilo zahtevati: a) ukinitve čl. 161. finančnega zakona za leto 1928./29., ki nasprotuje čl. 64. in 65. uradniškega zakona. b) Priznanje nižjega pedagoškega tečaja in ukinitve višjega pedagoškega tečaja. c) Čimprejšnja zakonitve specijelnega zakona za profesorje z materijelno in moralno zaščito zakona o sodnikih, zaščita profesorskega naslova za akademske izobrazence.

Svoj protest in resolucije utemeljujejo s tem, da bi potem prišli na mesto akademikov manj kvalificirani neakademiki na učiteljska, medtem, ko je nemogoče priti akademiku na osnovno ali meščansko šolo.

K temu moramo takoj pripomniti, da bi bilo naravnost želeli, da bi se gg. akademiki potrudili za par let na kmete in v hribe, posebno oni, ki hočejo priti na učiteljske. Kako naj drugače vzgaja naraščaj za učiteljski stan, ko ne pozna potreb, ki jih ima naše ljudstvo na deželi in ne šole, za katero vzgaja učitelje. Da je to mogoče, je pokazal g. dr. Žgeč, ki je bil na osnovni in g. dr. Romih, ki je bil na meščanski šoli.

STALIŠČE ABSOLVENTOV VIŠJE PED. ŠOLE.

Zdi se, da je ljubljanski sekciji profesorjskega društva zadeva, o kateri so zadnje čase prav mnogo razpravljali na raznih sejah in anketah, kljub vsem izčrpnim referatom precej, da ne rečem: docela nepoznana. Mislim, da bi v nasprotnem slučaju ne bile resolucije v obliki protestov tako gladko izglasovane. In gotovo bo tudi za gg. srednješolske profesorje prav, če na tem mestu ugotovim za enkrat samo par stvari, na katere so v svoji vznevoljenosti hote ali nehoti pozabili.

Gre namreč za višjo pedagoško šolo. V Novem mestu so se na svojem obnem zboru po tozadevnem poročilu g. prof. Vazzaza izrekli za to, da se pošlje na merodajno mesto (se. prosvetno ministrstvo in najbrže tudi javnost) protest, ki izzveni v nastopnih treh

* Zaradi namestitve absolventov višje ped. šole na učiteljskih je nastal oster boj, ki je prešel z obnim zborom profesorjskega društva v javnost. Na vprašanje je močno zainteresirano in tangirano tudi osnovnošolsko učiteljstvo. Ni v interesu stvari, če se zanese razčiščenje tega vprašanja v politične liste. Iz tega razloga smatramo za potrebno, da odpremo list obem stranem ter priobčimo že iz informativnega razloga stališče obeh skupin v listu. V današnji številki prinašamo članke obeh skupin. Jasno pa je, da bo za bodočo borbo v tem vprašanju za list mero dajno mnenje organizacije, ki ima tudi svoj interes in svoje stališče v tem vprašanju, ki se bo znjnim baval in ga bo označil širji svet pov. UJU na svojem decembrskem zasedanju na Zidanem mostu. — Uredništvo.

Dalje trdijo, da bi niveau učiteljske naobrazbe nujno padel, če bi se na učiteljska nastavljal absolventi višjih pedagoških šol, ker ti nimajo zadostne strokovne naobrazbe. Za to svojo trditev nimajo nobenega stvarnega argumenta, ker nobeden izmed gospodov profesorjev ne pozna višje pedagoške šole in še par dni pred obnim zborom se je eden g. referentov obrnil do absolventov v p. š. za informacije.

Nasprotno je na anketi 28. septembra gospod predsednik Jeran podal naziranje, ki je prevladalo na sestanku profesorjev v Brodu, da imajo absolventi višjih pedagoških šol iz didaktičnih in praktično-pedagoških vidikov gotovo prednost pred akademiki, dasi niso znanstveno slabše podkovani. Izjave poedincev, ki so nekaj slišali tu ali tam, niso merodajne.

Še manj je utemeljena trditev o nižjem niveau učiteljske v drugih delih države; ne samo neutemeljena, tudi neresnična in sloni na popolnem nepoznavanju faktičnih razmer.

O vrednosti študija na višjih pedagoških šolah je že davno odločila merodajnejša instanca, to je prosvetni svet, ki je odredil način in obseg študija ter tudi izenačil diplomske izpite na v. p. š. z onimi na vseučilišču. Isti prosvetni svet je sestavljal učni načrt za učiteljska. Gospodom univerzitetnim profesorjem, ki so v prosvetnem svetu, boste vsaj prisodili toliko razsodnosti, da vedo, zakaj je kateri absolvent sposoben.

Končni izpiti se delajo navadno zato, da se dokaže neka sposobnost, ter je logično, da vsaka naredba o izpitu mora imeti tudi označeno svrhu, za kaj se usposablja z izpitom. zato bi bil cel Pravilnik o diplomskem izpitu za učitelje na učiteljskih brez člena 14. brez pomena in je zahteva po ukinitvi tega člena naravnost nesmiselna.

Na podlagi diplomskih izpitov, ki so enaki onim na vseučilišču, je prosvetni svet tudi stavil predlog, da je v Pravilnik o izpitu prišel člen 14., odst. 2., da lahko polagamo po dveh letih prakse profesorski izpit kakor filozofi.

Z zahtevo po ukinitvi tega člena nam odrekate pravico do polaganja profesorskega izpita.

Komu jemati pravico do izpita je vsaj po pojmovanju sedanje dobe — nedemokratsko. Ali se morda bojite, da bi tudi ti izpiti ovrgli Vaše trditve o nesposobnosti sedanjih učiteljev za visokošolski študij?

Zahtevate ukinitev čl. 161., ki daje absolventom višje pedagoške šole pravico do I. kategorije. Če bi staval tako zahtevo kak političen faktor, bi to še bilo razumeti, ali da jo stavi državni uradnik, je nerazumljivo. Kaj pridobite, če se nam vzame I. kategorija? Vsekakor je to znak nekega čudnega pojmovanja solidarnosti in medsebojnega podpiranja v borbi za obstanek med državnimi nameščenci, predvsem znak pomanjkanja vsakega socialnega čuta. Čudno se zdi, da zase zahtevate izboljšanje materialnega stanja, ko ga istočasno hočete znižati drugim, ki žive ravno tako slabo kakor vi.

Zahteva po ukinitvi višjega tečaja pedagoške šole — ne pedagoškega tečaja, čas je že, da bi enkrat znali, da je to z zakonom ustanovljena samostojna višja šola — mora zadeti na odpor vsega učiteljstva.

Zahtevate zatvoritev višjega tečaja ped. šole in obenem nam odrekate sposobnost za visokošolski študij. Milostno nam dovoljete dva letnika — dalje pa ne.

Kdaj bo prodrlo tudi pri nas prepričanje, da je znanost svobodna in vsakomur dostopna, ne samo privilegirancem?

V Nemčiji in Avstriji je dovoljen učiteljem pod gotovimi pogoji dostop na vseučilišče. Nemška univerza v Jeni, ki gotovo ni slabša kakor naša, je priznala študij naših učiteljev na pedagoški šoli kot ravnopraven. (Slučaj, dr. Spašić!)

Priznavamo, da sedanja pedagoška šola še ne odgovarja idealom, ki si jih je postavilo učiteljstvo, ali to, kar imamo, si ne damo vzeti, niti za ceno pedagoške stolice na filozofski fakulteti, temveč hočemo to, kar imamo, še izpopolniti. Čudno, da so se gospodje spomnili učiteljske izobrazbe šele sedaj, ko žele učitelji sami vzgajati svoj naraščaj. Učiteljstvo je samo mnogo razpravljalo o svoji izobrazbi in sklicalo celo anketo o tem, ali gospodov ni bilo blizu razen dveh častnih izjem.

Trditev, da § 161. fin. zakona nasprotuje čl. 64. in 65. uradniškega zakona, kaže, da ne razumejo zakona, ali bolje, ga nočejo razumeti. Resnica je, da je čl. 161. fin. zakona popolnoma v skladu s čl. 65. in 66. uradniškega zakona.

Glede zadnje zahteve, da se rezervira profesorski naslov samo za akademične filozofe, se nam ne zdi vredno razpravljati v sedanjih dobah, stradammo ravno tako pri profesorskem kakor pri učiteljskem naslovu. Povdarjamo, da se nismo borili za nobene naslove, niti za profesorski — zato ga lahko obdržite zase.

Čopič.

NOTE

za petje, klavir, violino
i. t. d. za šolo in domZa naročilo
zadostna dopisnica.
(G. učitelj poseben popust.)dobavlja po najnižji ceni
„MATIČNA KNJIGARNA“
LJUBLJANA

Popravek.

Pozivno na 26. čl. zakona o tisku prosim, prinesite v eni prihodnji številki Vašega lista k članku

»K razčiščenju razmer v Prekmurju«, ki je bil objavljen v 12. številki »Učiteljskega Tovarša« dne 25. okt. t. l. in sicer v 2. koloni na 3. strani, naslednji popravek:

Ni res, da bi bil članek Toronji Julijo v 18. in 19. številki »Nepujskega« poln neresnic, res pa je, da v tem članku ni resnice ne odgovarjajočih trditev.

Ni res, da bi v omenjenem članku Toronji J. podtikal tov. Hočevanju dejanja, ki jih ta ni zagrešil, res pa je, da se mu ne podtikajo nobena dejanja, ki jih ne bi zagrešil.

Ni res, da bi v svojem članku Toronji J. pripovedoval, da se je začel razdor med učiteljstvom v Prekmurju na sestanku učiteljev v Mariboru, kjer bi tov. Hočevar v pričo zastopnikov oblasti zahteval odstranitev domačega učiteljstva rekoč: »Ven z madjaronile«, res pa je, da Toronji J. kaj takega nikoli ni pisal.

Ni res, da bi Toronji J. pisal, da so nekateri domačini protestirali proti nastopu tov. Hočevarja, res pa je, da kaj takega Toronji J. nikoli ni pisal.

Ni res, da bi Toronji J. v »Nepujskega« z lažmi pital tovariše, ki ta list čitajo, in to z namenom, da bi rovaril proti slovenskemu učiteljstvu, res pa je, da Toronji J. ne pita z lažmi slov. učiteljstvo in ne rovari proti slov. učiteljstvu.

V Turnišču, dne 1. XI. 1928.

Julij Kontler-Toronji.

Ideja samoizobrazbe.*

(Konec.)

Mnogi in mnogi radovi, na koje se još i danas polažu velike nade, ostaju za praktično vaspitanje bez ikakve vrednosti. Zašto? Zato što su svi ti radovi postali pod uticajem spiritualističke metafizike koja vodi fikciji, dok je za vaspitača uvek u pitanju jedna konkretna ličnost, koju on treba da razvija u izvesnom smeru.

Ovome factu valja dodati i drugi, koji apsolutno onemogućava Psihologiji uspeh koji joj za vaspitanje drug Osterc pridaje. Današnja Psihologija, pa ma ona bila i Nova Psihologija i Psihoanaliza kako veli drug Osterc, posmatra dete uzeto samo za sebe, bez veze sa sredinom u kojoj ono živi. I samo taj fakat je dovoljan pa da pokaže svu iluzornost vere u Psihologiju da je ona tako moćno sredstvo u rukama vaspitača. Jer fizička i socijalna sredina u kojoj deca žive od presudnog su uticaja na dečji kaško fizički tako i duhovni život.

Zamislimo decu, koja se radaju od sifilitičnih, tuberkuloznih, alkoholnih i raznim polnim bolestima zaraženih roditelja. Zamislimo kakve rezultate daju proučavanja te dece u anatomskom, fiziološkom i psihičkom pogledu? A više od svega toga zamislimo život dece Radničke Klase? Kod nas ih ima na stotine hiljada zaposlenih pod najgubljim uslovima. Više od 2000 ima ih u samim rudnicima počevši od 12—18 godine. Među njima ima ih više stotina i ženske dece. U samoj Sloveniji 78% uposlene dece radi u rudnicima kamenoga uglja a 21-3% u majdanima olova. Uslovi rada ove dece su užasni. Njihov rad traje od 9—12 časova dnevno. Nadnica njihova je bedna, hrana i stanovi nikakvi. Mnogi stanuju u zajedničkim sobama u kojima ima i ženske dece ispod 18 godina. Ovakvi životni uslovi degenerišu ovu decu i fizički i duhovno. Svetska statistika uči, da su svi pedagoško-psihološki koraci, učinjeni u smeru sreze i napretka ove dece ostali bez uspeha.

I pred ovu decu treba da stupi vaspitač s mišljenjem druga Osterca, da se potreba za razvijanjem socijalnog osećanja razvija iz pedagoške svrhe sama po sebi i da čovek s harmoničnim razvijanjem je sam po sebi socijalan, dobar. Ironija! Trovano u utrobi majke; odraslo u smradu, jadu i čemeru; još ne očvrstlo eksploatisano do srži; u moralnom pogledu sravnjivano do životinje, da se harmonično razvija i da je kao tako već socijalan, dobar čovek! Međutim stvarnost je sasvim suprotna tim lepim željama. Jer iz sredine ove dece rekrutuju se svi stupnji dečje žrtve počevši od nesrećnika do zločinaca.

I šta može ovde da učini Nova Psihologija i Psihoanaliza? Šta će da rade Nova Psihologija i Psihoanaliza sa ovom jadničadi koje je ubila fizička i socijalna sredina? Šta vredi tu vaspitaču poznavanje pitanja o refleksima mozga i njegovo većito etiziranje? Šta vredi njegovo izazivanje iluzije o sreći, kad im je život mračan, pun nesreće, bez osmeha? Ne vredi ništa.

A šta vredi? Vredi proučavanje fizičke i socijalne sredine u kojoj se rađa i živi dete. Ovo proučavanje sredine u kojoj dete živi daje snage pedagogu da postane pravi vaspitač pošto je dobro razumeo ovu decu. Bez ovoga znanja pedagog ostaje nemoćan da shvati i razume vaspitanika pa ma on znao na izust svu Novu Psihologiju i Psihoanalizu. Njegovi napori da individualnim vaspitanjem izmeni članove društva a time i samo društvo najveća je današnja zabluda pedagoga.

Na suprot tome dete je od prvoga svoga stupanja u život socijalno biće. Sav njegov fizički i duhovni život izložen je socijalnome

* Ta članek je poslao »Učit. Tov.« tov. Dragiša Mihajlovič, kot odgovor na članek tov. Osterca. Priobčujemo ga, kakor doslej vse druge v tem oziru.

Uredn.



„Izbrala sem“

pravi razumna Mica. „Med vsemi snubci tistega, ki mi je prinesel RADION. On misli na to, da sebi in meni olajša življenje, kot to dela RADION pri perilu. Z RADIONOM ni več mučnega pranja in mencanja, ker pere sam.“



Varuje perilo!

Nemogući da to ovde tretiramo, napominjemo samo to, da je drug Osterc ovde sasvim podbacio, jer treba da zna ova Istorijska utvrđena fakta: a) Revolucije su najjači izvori za sretanje pedagoške prakse i teorije i b) Istorijska u Rusiji, kao god i u celome čovečanstvu, ide napred a ne nazad.

Drag. M. Mihajlovič.

SLAVKO MROVLJE:

O višjih pedagoških šolah, kreditih in podporah.

Kar smo pričakovali, to se je uresničilo! Oni tovariši, ki niso pričakovali, so obsedeli! To šolsko leto je bil dovoljen kredit v višini polovice prejemkov za slušatelje višje pedagoške šole. Pri podporah »Obl. odb.« so bili vsi »gotovi« spregledani in ako ostane pri sedanjih praksi, se bo število »gotovih« absolventov višje ped. šole večalo, a ostali »gotovi« bodo čakali boljših časov! Tako je bilo letos mnogo tovarišev sprejetih v višjo ped. šolo in sedaj so pred odločitvijo: študijski čas direktno »prestradati«, ali pa opustiti misel na ped. šolo!

Pedagoške šole obstojajo v Zagrebu in Beogradu in jih ob sedanjih finančnih ugodnostih lahko obiskujejo samo domačini in oni, ki bodo dobivali podpore, a vsi ostali naj zopet čakajo. Gotovo je, da bo število prosilcev znatno manjše in izbira za sprejem bo lahka. Ako je sedaj majhen plus, da dobivajo slušatelji višje ped. šole polovico prejemkov, kar je z cizmom na »volonterske« čase res plus, naj se skuša dobiti kredit za vse sprejete tovariše!

Nasprotniki višje ped. šole bodo oporekali: »Ako država ne plača slušatelje univerz, zakaj bi pa morala plačevati slušatelje višje ped. šole?« Odgovor je lahek: Nihče ne študira na višji ped. šoli radi tega, da bi izboljšal svoje materialno stanje, ampak samo radi študija predmetov, za katere ima zanimanje in da si poglobi znanje!

Zato pričakujejo vsi oni, ki imajo namen študirati na višji ped. šoli, upravičeno, da bo dovoljen kredit polnih prejemkov, kakor je bilo to od leta 1924.—1926.!

vseh vrst, jager perilo, volnene nogavice, rokavice, dežnike, čepice, damske torbice, srajce, kravate i. t. d. kupite po najugodnejši ceni pri ŠTERK nasl.

Miloš Karničnik
Ljubljana, Stari trg št. 18